

Småkommuner og bærekraft i kommunal planlegging

Aase Kristine Lundberg, seniorforsker
Fagdag, Kommunal- og distriktsdepartementet
01.06.2023

«Blir noe provosert når vi får spørreundersøkelse om hvordan vi bruker det, når vi aldri har fått formell informasjon om at de finnes og bør brukes.

Jeg har registrert enkelte rapporter og seminarer (gjerne internasjonale) innen emnet, men helst av typen "sustainable cities". Vi har vel ikke oppfatta det som så relevant for en liten distriktskommune som vår, som knapt har tettsteder»

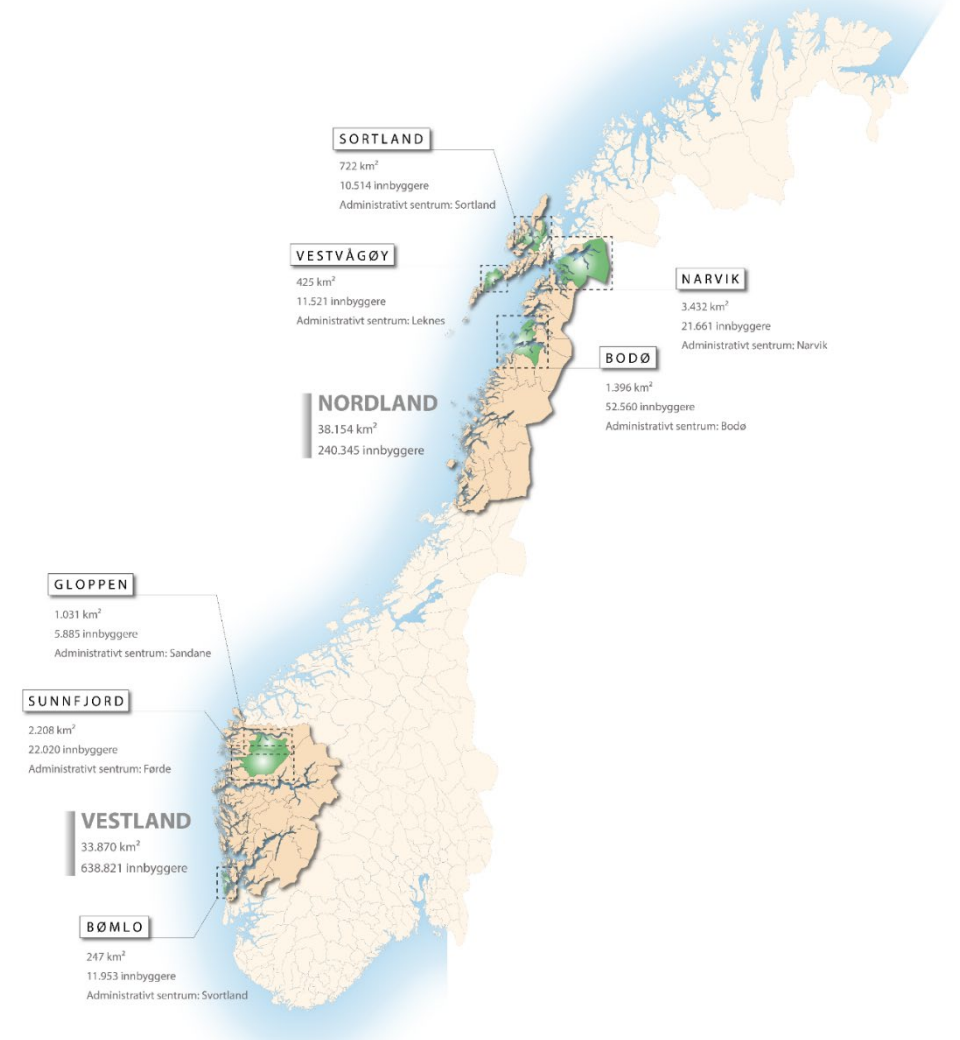
Respondent fra en liten distriktskommune i 2020

Samarbeidsprosjektet

Field of goals

- Co-production and implementation of the Sustainable Development Goals in regional and local planning
- Finansiert av Norges forskningsråd, DEMOS
- 23 samarbeidspartnere fra forskning, offentlig forvaltning og frivillig sektor
  - 7 kommuner
  - 2 fylkeskommuner, 2 statsforvaltere
  - Referansegruppe
  - Forskningsaktører
- Prosjektperiode: 2020-2023
- Mål: Utvikle et rammeverk for implementering av FNs bærekraftsmål i lokal og regional planlegging

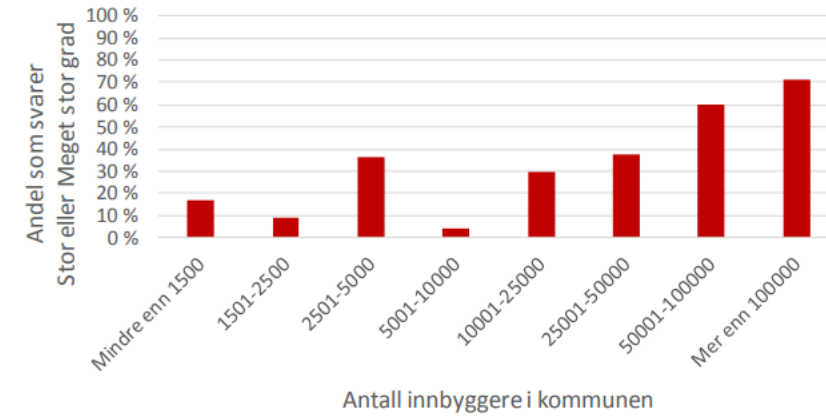
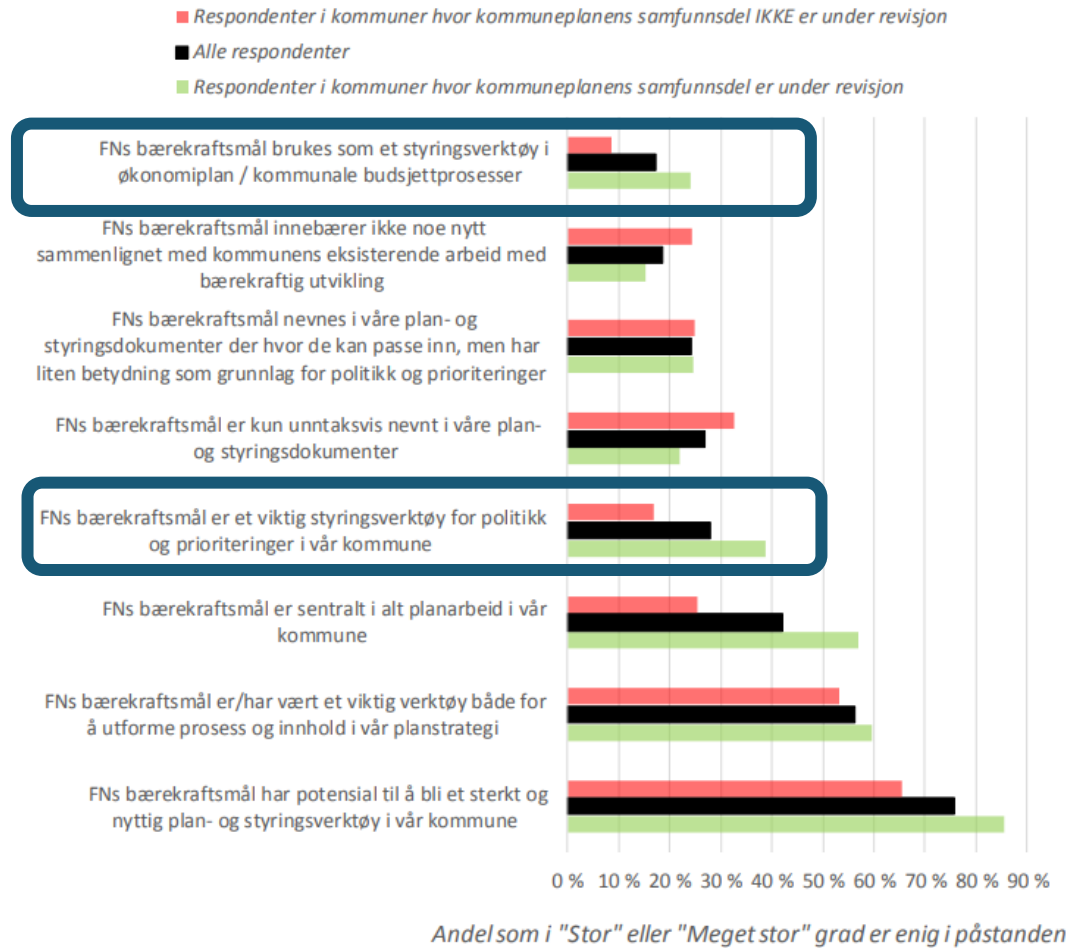

Fremdeles strekk i laget tre år etter – og halvveis til 2030

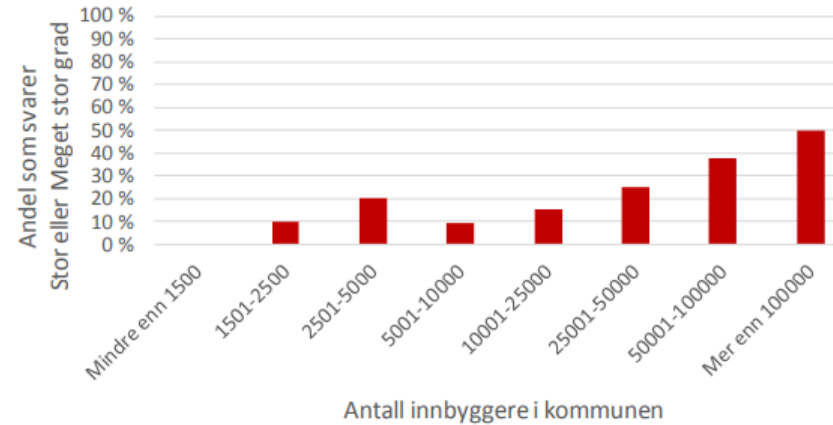
«Mens noen få kommuner og fylkeskommuner ligger i front og kan vise til et systematisk arbeid med implementeringen av bærekraftmålene over flere år, befinner mange seg fremdeles i startgropa og er usikre på hvordan de kommer i gang med implementeringsarbeidet» (side 125).

Status for arbeidet – i 2020

Figur 5: Andel som i «Stor grad» eller «Meget stor grad» er enig i påstanden «FNs bærekraftsmål er et viktig styringsverktøy for politikk og prioriteringer i vår kommune». Fordelt på kommunestørrelse.

Figur 6: Andel som i «Stor grad» eller «Meget stor grad» er enig i påstanden «FNs bærekraftsmål brukes som et styringsverktøy i økonomiplan / kommunale budsjettprosesser». Fordelt på kommunestørrelse.

Kommunestørrelse har betydning

Funn fra spørreundersøkelsen i 2020 viste at større kommuner var mer positive i vurderingen av bærekraftsmålene som et viktig styringsverktøy for politikk og prioriteringer

De store kommunene mente at bærekraftsmålene hadde bidratt til mer tverrsektorielt samarbeid enn de mindre.

I 2020 hadde det i større grad vært gjennomført politiske prosesser og innbyggerinvolvering rundt bruk av bærekraftsmålene som rammeverk for planlegging i større kommuner.

Vi fant også forskjeller blant store og små kommuners bruk av kompetanseklubber og nettverk

Bærekraftsmålene i Norge

- **2015-2018:** Fra sterkt fokus på global fattigdomsbekjempelse til en erkjennelse av at bærekraftsmålene også påvirker norsk politikk.
- **2019:** En del av de nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging.
- **2020:** Kommunal- og moderniseringsdepartementet ble gitt ansvaret for å koordinere den nasjonale oppfølgingen av bærekraftsmålene
- **2021:** Nasjonal handlingsplan for bærekraftsmålene:
  - «Regionale og lokale myndigheter har et særskilt ansvar i oppfølgingen av 2030-agendaen. Ifølge FN kan to tredjedeler av delmålene kun nås gjennom lokal innsats.»
  - «Gjennom nasjonale forventninger til lokal og regional planlegging stilles det eksempelvis krav til at **bærekraftsmålene i sin helhet** skal ligge til grunn for planleggingen, jf. delmål om deltakende, integrert og bærekraftig samfunnsplanlegging.»
- **2023:** Nye nasjonale forventninger til regional og lokal planlegging – en tydeliggjøring av utfordringene og innholdet?

Meld. St. 40

(2020–2021)

Melding til Stortinget

Mål med mening

Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030

Tiltak rettet mot distriktskommuner i St.mld 40

- Bidra til et mer variert boligtilbud i **distriktskommuner** gjennom å tilby lån fra Husbanken til finansiering av boliger i distriktene (s. 117)
- Distriktssenteret har som mål å styrke **distriktskommunenes** evne til innovasjon og omstilling for lokalt arbeid med bærekraftig samfunnsutvikling (s. 191)
- Kommunene er planmyndighet, og har varierende kompetanse og kapasitet til å utføre sine planoppgaver. **Kapasitet og kompetanse på planlegging er ikke minst en utfordring i distriktskommuner.** Regjeringen vil bidra til bedre plankompetanse og kapasitet i kommunene gjennom å styrke utdanningsinstitusjonenes kapasitet til å utdanne planleggere og rekruttere til planfagene. (s.195)

Meld. St. 40

(2020–2021)

Melding til Stortinget

Mål med mening

Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030

«Lost in translation»

- Lokale myndigheter gitt en sentral rolle for å få til bærekraftig transformasjon (intet mindre!)
- Nasjonale forventninger (+ pbl.) har igangsatt masse arbeid lokalt – styringssignalet er oppfattet av både store og små kommuner
- Planleggerne vil styres, staten vil være partner
- Lener seg på mekanismene i mål 17 - men problematisk å basere implementering bare på mer og bedre samarbeid
- Kapasitet og kontinuitet blant planleggere en kontinuerlig utfordring

Fra NY til [fyll inn] småkommune

- Legitimitet fra FN og det globale nivået – ser fra Danmark at det er i småkommunene dette utfordres
- Oversette bærekraftsmålene til det lokale – hva er utfordringene her? Men så: oppskallering og bidrag utenfor kommunen
- Standardiserte indikatorsett gjør det mulig å sammenligne – men hvor relevant er det man måler? Mye indikatorarbeid er mindre relevant for de små kommunene
- Behov for en differensiert tilnærming til veiledning, nettverksbygging, verktøy- og metodeutvikling
- Tar det oppmerksomheten fra andre viktig(ere) ting – eller er det en prosess som kan bidra til bevisstgjøring, nye løsninger og nye samarbeid?

Fremmere og hemmere for bærekraft i distriktskommuner

Bærekraft i distriktskommuner

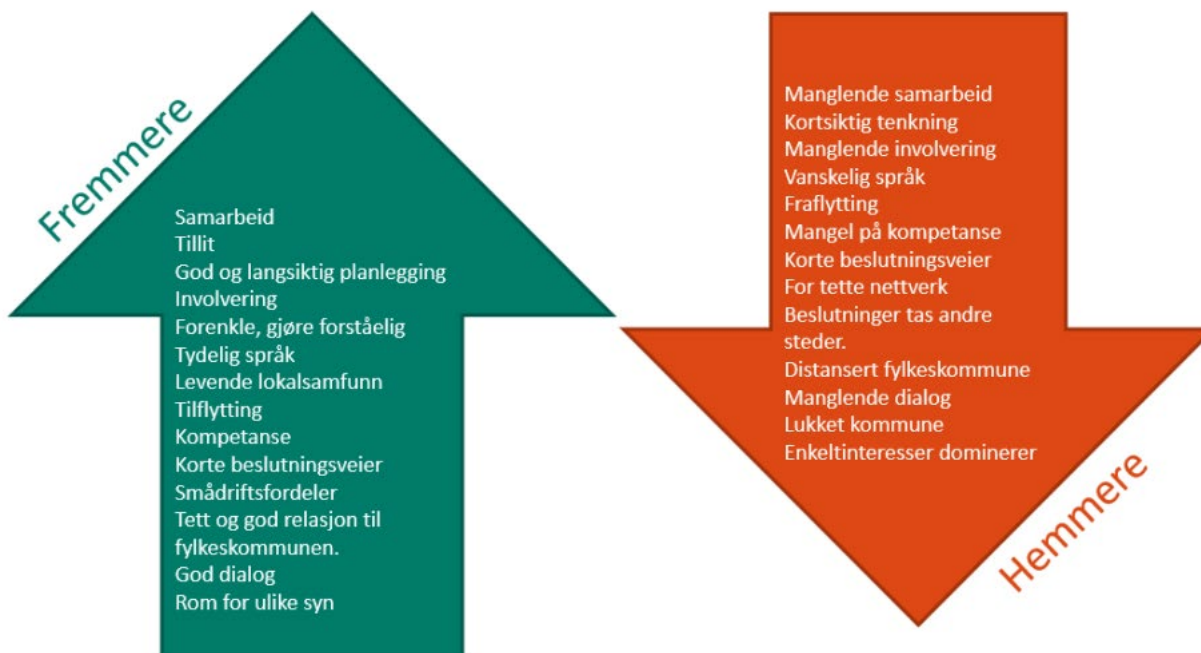
Hvordan innbyggere i distriktskommuner forstår bærekraft, og hvordan distriktskommuner arbeider med bærekraftig samfunnsutvikling

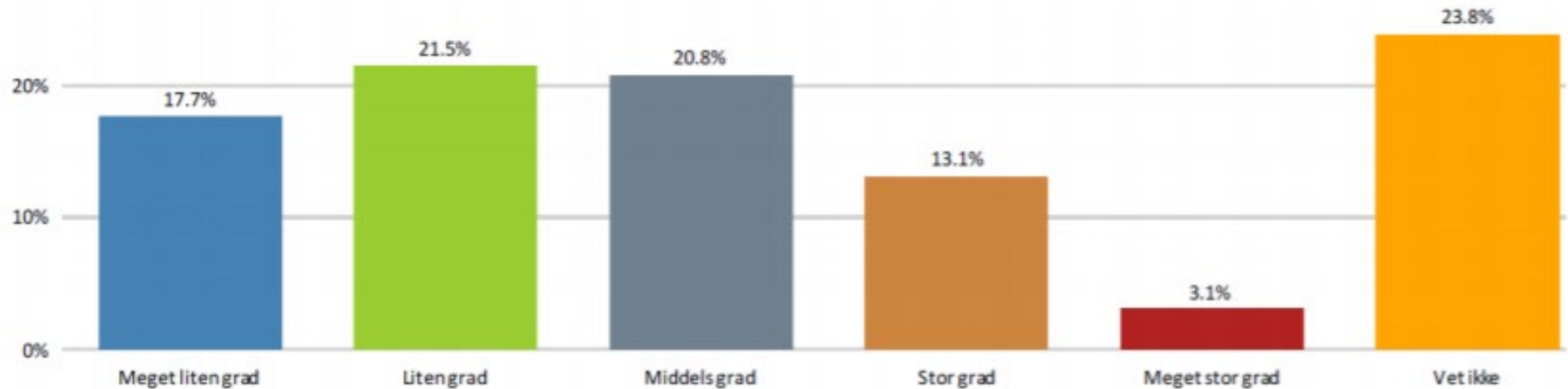
Inga Marie O. Skavhaug, Ragnhild Godal og Roar W. Vangsnes

Rapport
Mai 2022

 Distriktsenteret
Kompetansesenter for distriktsutvikling

Veiledning og støtte fra fylkeskommunen (2020)

Figur 16: I hvilken grad gir fylkeskommunen støtte og veiledning i implementering av FNs bærekraftsmål som planverktøy i kommunen?

Hvor er de gode hjelperne på regionalt nivå?

- Fyllkeskommunene selv har opplevd det som utfordrende å både implementere bærekraftsmålene i regional planlegging og samtidig veilede kommunene på det
- Ulikt om kommunene har pekt på fylkeskommunene som viktige – de små har ønsket mer fra det regionale nivået
- Et krevende utviklingsarbeid – for alle
- Et kunnskapsgrunnlag som er rigget for å belyse utfordringer på tvers av sektorer – hvordan kommer man fra indikatorer per målområde til kunnskap om sammensatte utfordringer og målkonflikter?
- Bidra til å bygge ned barrierene sett fra kommunene: kunnskap, kompetanse og nettverk

Blir det for smått?

- En fare for å redusere bærekraftsarbeidet til det som er i umiddelbar nærhet – mens ens egen (kommune, innbyggere, politikere osv) rolle i de store krisene forblir en blindsoner
- Målkonfliktene som står på tappene - går langt utover det lokale
- Fare for at endringsagendaen til grunn for bærekraftsmålene blir borte

Norway

OECD member

OVERVIEW INDICATORS POLICY EFFORTS

SDG Dashboards and Trends

Click on a goal to view more information.

Dashboards: ● SDG achieved ● Challenges remain ● Significant challenges remain ● Major challenges remain ● Information unavailable

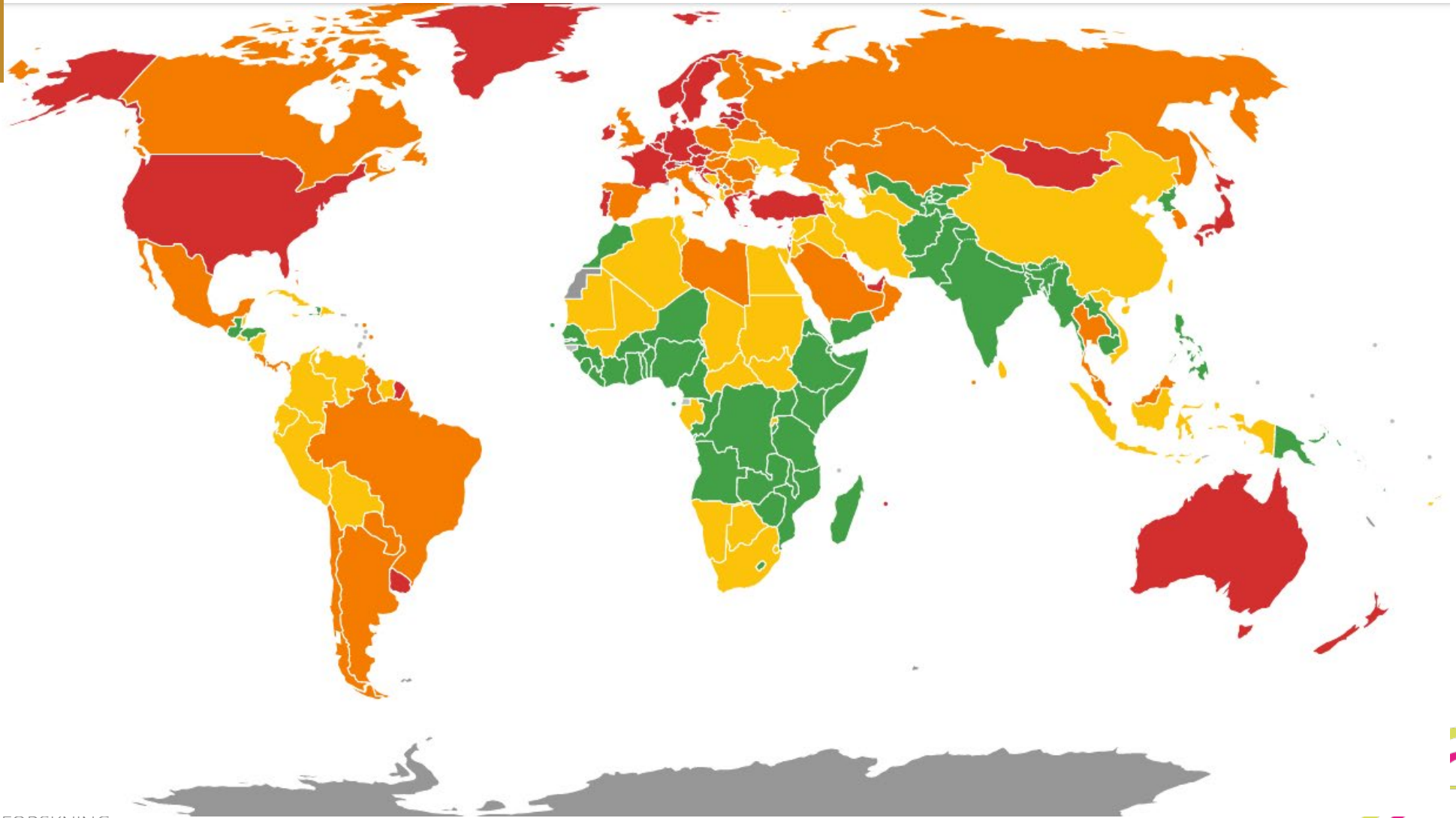
Trends: ↑ On track or maintaining SDG achievement → Moderately improving → Stagnating ↓ Decreasing ⇄ Trend information unavailable

<https://dashboards.sdginde.org/map>

Norge i verden

Informasjon om og fra «Field of Goals»

- Digital verktøykasse tilgjengelig på www.nordlandsforskning.no
  - Metodebeskrivelser
  - Erfaringer og refleksjoner fra kommunene og fylkeskommunene
  - Publikasjoner og presentasjoner

Samarbeidsprosjektet implementering av FN som mål å utvikle et lokal og regional plan

Hva er FNs bærekraftige utvikling | planlegging | kommuner | styringslogikker

Velferd

15. Mye styr, lite styring? Implementering av FNs bærekraftsmål i samfunns- og arealplanlegging

Mathias B. Reinart, Kyrre Groven og Aase Kristine Lundberg

Sammendrag Regjeringen har vedtatt at FNs bærekraftsmål skal legges til grunn for lokal og regional planlegging. Planleggerne får dermed en sentral rolle i å oversette bærekraftsmålene til en lokal kontekst. På bakgrunn av intervjuer med planleggere i Nordland og Vestland, og analyser av statlige styringsdokumenter, utforsker artikkelen hvilke styringslogikker som kjennetegner implementeringen av bærekraftsmålene.

Abstract The Norwegian Government has adopted the UN's sustainability development goals (SDGs) as a basis for local and regional planning. Planners are therefore given a key role in translating the SDGs into a local context. Based on interviews with planners in Nordland and Vestland counties, and an analysis of policy documents, the article explores which governance logics are driving local implementation.

Nøkkelord FNs bærekraftsmål | bærekraftig utvikling | planlegging | kommuner | styringslogikker

INNLEDNING

I 2015 vedtok FNs generalforsamling Agenda 2030 som en felles global handlingsplan for å ta tak i vår tids største utfordringer. Agendaen inneholder 17 bærekraftsmål og 169 delmål som gir retning for en mer bærekraftig utvikling på både kort og lang sikt (FN, 2015). Rollen til lokale myndigheter i å realisere bærekraftsmålene vektlegges i Agenda 2030. At 2030-agendaen må håndteres lokalt støttes blant annet

NORDLANDSFORSKNING
NORDLAND RESEARCH INSTITUTE

Følg oss:

<https://nordlandsforskning.no/>

<http://www.facebook.com/nordlandsforskning>

<https://www.instagram.com/nforsk/>

<https://twitter.com/Nforsk>

<https://www.linkedin.com/company/nordlandsforskning>

<https://www.youtube.com/@nforsk>

